

HØRINGSNOTAT HELSE- OG OMSORGSKOMITEEN Meld. St. 5 (2024-2025) – forebygging- og behandlingsreform del 1

IOGT i Norge er en rusforebyggende medlemsorganisasjon. Vi driver ruspolitisk påvirkningsarbeid, forebyggende tiltak og et utstrakt sosialt arbeid for rusavhengige og for barn og unge. Vi jobber for at det skal være lett å ta rusfrie valg, og vil bidra til et trygt og inkluderende samfunn.

IOGT i Norge sine innspill

- **Forebygging trenger et løft og vi må ha tiltak som virker – det inkluderer gode fagmiljø**
- **Forebygging trenger tydelige målsetninger**
- **En restriktiv og ansvarlig politikk er det viktigste forebyggende tiltaket vi har**
- **Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner som jobber rusforebyggende trengs**

Forebygging trenger et løft og vi må ha tiltak som virker – det inkluderer gode fagmiljø

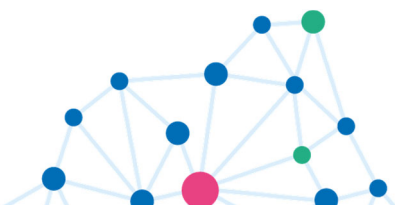
IOGT ser svært positivt på at regjeringen er tydelig på viktigheten av forebyggende arbeid. Som Stortingsmeldingen viser i kapittel 11 utgjør rusproblemer enorme kostnader for samfunnet. Både alkohol- og narkotikabruk skaper utfordringer for brukeren, pårørende og samfunnet som helhet og det. Det må derfor være en målsetning at bruken av rusmidler i samfunnet holdes lavest mulig, at færrest mulig bruker narkotika og at alkoholfrie trender styrkes. Den stadig mer påtrengende mangelen på helsepersonell og presset på helse- og sosialsystemene våre forplikter oss til et kollektivt løft for å forebygge rusmiddelrelaterte skader og sykdom.

Forebygging trenger nå et løft og vi støtter intensjonene i Stortingsmeldingen. Det er bra at reformen vil følge opp anbefalingene fra FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), og ser behovet for bedre evaluering av norsk forebyggingspraksis.

UNODC la i 2023 fram en rapport som evaluerte Norges innsats for å redusere rusmiddelbruk. Den peker på behovet for vitenskapelig evaluering av intervensjoner og av ruspolitiske virkemidler, og også på viktigheten av både tett og langsiktig overvåking av rustrender. For å oppnå dette må forskningsmiljøene styrkes. IOGT mener derfor det er viktig at reformen følger opp dette og sikrer tilstrekkelige ressurser og støtte til forskningsinstitusjoner som Folkehelseinstituttet (FHI). Dette vil gi bedre grunnlag for utvikling og implementering av effektive tiltak for å adressere utfordringer knyttet til rusbruk blant unge og i samfunnet generelt. Det er i den sammenheng viktig å også påpeke at utvikling og utprøving av nye tiltak ofte skjer i regi av frivillige organisasjoner, og vi vil spille inn at det også må være rom for nyutvikling i en reform, ikke kun gjennomføring av eksisterende tiltak som kan vise til evalueringer.

Forebygging trenger tydelige målsetninger

Vi savner tydelige måltall i forslaget til reform, og mener det vil styrke reformen om det blir tatt med. Det er anerkjent fra forskning at totalforbruket må ned for å få skadene ned – også for de som bruker mest. Vi mener derfor at reformen må sette som målsetning at vi følger opp våre forpliktelser i arbeidet med WHO, der Norge og WHO har satt en målsetning om at det skadelige forbruket skal ned med 20 prosent innen 2030, sammenlignet med 2010-tall. Dette er et mål som bør inn i reformen.

For andre konkrete måltall viser vi til Actis sitt hørings svar for argumentasjonen bak disse, men tar med forslagene til måltall her:

- andelen 15-16 åringer som har brukt cannabis siste måned skal reduseres til under 2 % (3,8 % i 2024).
- andelen 16-64 år som har brukt cannabis siste måned skal være under 1 % (2,9 % i 2024)
- andelen 16-30 åringer som har brukt kokain siste år skal ikke overstige 2 % (5,2 % i 2024)
- 75 % skal ikke ha drukket alkohol før fylte 17 år

En restriktiv og ansvarlig politikk er det viktigste forebyggende tiltaket vi har

Det er bra at Stortingsmeldingen ønsker en fortsettelse av en restriktiv ruspolitikk. Politikk påvirker både handlinger og holdninger, og IOGT mener det er viktig at Norge holder på en vellykket alkoholpolitikk der begrensninger av tilgjengelighet, reklameforbud og skatter og avgifter utgjør ryggraden.

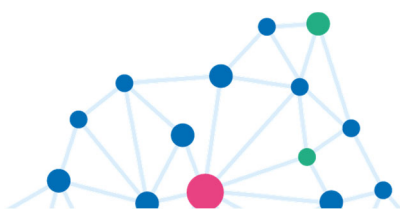
IOGT er en sterk pådriver for opprettholdelsen av forbudet mot narkotika og opplevelsen av at narkotika er ulovlig. Vi vil rose regjeringen for å gi tydelige signaler om at all narkotikabruk er og skal være ulovlig og at et mål er at ingen unge skal begynne med narkotika.

Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner som jobber med rusforebyggende innsatser trengs

Tilskuddsordningen til frivillig rusforebyggende arbeid og til drift av rusforebyggende organisasjoner er viktig. Reduksjon i forbruket av rusmidler er avgjørende for å redusere rusrelaterte skader og misbruk. For å nå så hårete må trengs frivillige organisasjoner med kompetanse og engasjement for å for å endre ruskulturen og gjøre hele sivilsamfunnet i bedre stand til å gjøre det enklere å ta helsevennlige valg.

Frivillige organisasjoner har en helt sentral rolle i forebyggingsinnsatser gjennom ruspolitisk påvirkningsarbeid, ved å tilby inkluderende og rusfrie aktiviteter og med informasjonsarbeid og opinionspåvirkning. Det er nødvendig at frivillige organisasjoner har mulighet til å bygge opp og ta vare på kompetansen og engasjement gjennom forutsigelige tilskuddsordninger og et langsiktig perspektiv på samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten.

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT i Norge
iogt@iogt.no
Tlf: 48 23 16 60

IOGT.NO